

O hmyze v potravinách

Mária Vargová

Keď mačka chytá myš, nie je to preto, že by bola voči nej krutá a nie je to ani výlučne preto, lebo ju chce zjesť. Mačka tú myš miluje. Nielenže ju chce zjesť, ona s ňou chce splynúť, túži po nej nielen ako po potrave, ale aj ako po bytosti, doslova sa chce obaliť jej astralitou, celá sa ňou chce obaliť a „pelichať“ sa v nej. My už zvieratá takto nelovíme. Chováme ich, aby sme ich potom mohli zabiť a zjesť. Je to humánne? Odpoveď nechávam na čitateľa, nech si každý odpovie sám, podľa svojej životnej skúsenosti.

Prečo vlastne pojedáme zvieratá? Prečo potrebujeme živočíšnu potravu, živočíšnu bielkovinu? Prečo sa objem konzumovaného mäsa za posledných 100 - 200 rokov tak veľmi zvýšil? Čo je toho príčinou? Je to blahobyť, v ktorom žijeme a ktorý nám umožňuje si to „mäso“ takto chovať? Je to len blahobyť, ktorý k takejto zmene správania viedol? Je to dobré, keď jeme toľko mäsa? Dá sa nejakou živočíšna bielkovina nahradiť? Je potrebné ju vôbec nahrádzať? A ak áno, čím?

Európska únia v posledných dňoch schválila smernicu, podľa ktorej už v blízkej budúcnosti bude možné pridávať do potravín hmyz. Napr. do müsli, do krekrov a rôznych keksov, do kaší, do hotových konzervovaných jedál, sladkých tyčínok či čokolád, do pekárenských výrobkov a pod. Máme sa tešiť, alebo nás to má viesť k opatrnosti? Na tieto otázky sa budeme v tomto článku snažiť nájsť odpoveď.

Skôr, než sa na to pozrieme, trošku si objasníme niektoré základné pojmy. Človek má fyzické, hmotné telo a toto telo je oživované, preniknuté jemným nehmotným telom, ktoré nazývame životným, alebo éterickým telom, P. Sheldrake ho nazval biomorfologickým poľom, hinduizmus pránou, čínska medicína čchi. Toto telo, resp. telesný článok zabezpečuje životné funkcie človeka – rast, vývin, dýchanie, metabolizmus, vylučovanie, rozmnožovanie. Z pozorovaní duchovnej vedy vieme, že éterické telo je aj úložiskom pamäte a tiež nám umožňuje myslieť. Potom máme astrálne telo a duševné články, ktoré sú zodpovedné za cítenie, myslenie a čiastočne aj za prejavy vôle. Astrálne, hviezdne telo a duševné články (duša pocitová, duša rozumová a duša vedomá) tvoria spolu astralitu. Najvyšším, integrujúcim článkom ľudskej bytosti je „ja“, ktoré nám dáva našu individualitu a prináša rozhodnutia, svojou žiarou preniká všetky tri nižšie články človeka.

Približne pred 400 rokmi René Descartes, francúzsky matematik a filozof, predstaviteľ racionalizmu, vyslovil dnes už notoricky známu vetu, ktorá vyjadřila zmenu smerovania ľudského myslenia a ľudského cítenia pre nasledujúce storočia – „(Ego) cogito ergo sum“. Descartes tú zmenu nespôsobil, on ju len pomenoval: vnímal, pozoroval, že v ľudskom myslení, cítení a vnímaní nastal zásadný obrat a zo života človeka 17. storočia sa nenávratne stratili prírodné bytosti, anjeli, duchovné zážitky. Zostal len hmotný svet, so svojím racionálnym usporiadaním a človek so svojím racionálnym myslením.

Výživou pre dušu človeka je však duch. Ak sa duši nedostáva duchovnej potravy, hladuje. Naša duša je živá, živaná duchom a láskou a spojením s duchovnými, nehmotnými bytosťami, ktoré nás obklopujú. Ľudia to vnímali celé veky – príroda bola pre nich viditeľným zjavením neviditeľných bytostí a ich pôsobenia, ich činnosti. Nielen vedeli, ale aj vnímali, že každý strom, potok, ale dokonca aj vietor, je bytosťou a že vykonáva svoju činnosť pod vedením vyšších bytostí, anjelov, archanjelov a ešte vyšších božstiev. Postupne, so zostupom ja do človeka, sa táto schopnosť vnímania stratila, ľudstvo muselo zostúpiť do hmoty, aby ju mohlo neskôr pretvoriť, premeniť a pozdvihnúť. Preduchovníť.

Následkom je, že za posledných 400 rokov naše duše hladujú. Majú málo duchovnej potravy, vo vyživovaní našich duší sme odkázaní sami na seba. Ak nedokážeme v sebe vyvinúť orgány, ktorými by sme mohli zas tieto nehmotné bytosti v prírode „vidieť“, alebo nepracujeme na sebe duchovne, neštudujeme, nemodlíme sa, nemeditujeme, prípadne ak ako náhradu tejto nebeskej výživy ponúkame našej duši televíziu, komerčné športy, potom naše duševné sily slabnú. Ak sa to deje dostatočne dlho, a toto sa už deje dostatočne dlho, vzniká stav, keď veľká časť ľudstva má tak oslabenú astralitu, tak zriedenú duševnú substanciu, že jej nervový

systém, ktorý je fyzickou, telesnou podporou duševných procesov, nemôže riadne fungovať. Toto je čiastočným dôvodom, prečo jeme toľko mäsa – potrebujeme nahradiť stratu astrálnych síl.

Táto strata sa odráža aj v chorobách, ktoré ľudstvo za posledných cca 100 rokov hromadne postihujú: odtlačkom astrality v tele človeka je nervový systém. Astra znamená po latinsky hviezdu, každý človek má teda svoje individuálne hviezdne telo a toto telo je utkané zo síl, ktoré sme dostali počas putovania hviezdny svetom na našej ceste k novému narodeniu na Zemi. Každá myšlienka, ktorú vnímame, myslíme, každý zážitok, ktorý vďaka svojim zmyslom máme, sa ponárajú do nášho astrálneho a éterického tela a tam začnú ihneď vystierať jemné, subtílné ramená, ktorými sa začnú prepájať s inými myšlienkami, vnemami, zážitkami. Vzniká tak akási spleť spomienok, ktoré sa postupom času takmer dokonale poprepájajú. Každá spomienka má svoje centrum a má ramená, ktoré vystiera k ostatným spomienkam. Duchovnému pohľadu to veľmi pripomína neurónovú sieť – s nervovými bunkami, ktoré majú svoje telo a svojimi dendritmi a neuritmi sa spájajú s ostatnými nervovými bunkami. Aj náš mozog je tvorený presne takouto spleťou nervových buniek. Astrálne telo sa takto presne odtláča, vtlačá do nášho fyzického tela a jeho nositeľom vo fyzickom tele je nervový systém.

Keď teda astralita človeka slabne, môžeme očakávať choroby nervového aparátu. Za posledných 100 rokov neúmerne (alebo práveže úmerne?) vzrástol výskyt nervových degeneratívnych ochorení, výskyt depresie a rôznych duševných chorôb, ktorých príčinou je, že duch človeka sa nemôže riadne, správne inkarnovať a prejaviť, lebo nenachádza zdravé éterické a astrálne telo, ktoré by mu to umožnili.

Aby sme tomuto procesu porozumeli, musíme sa trochu pozrieť na to, ako bolo a je budované naše telo. Kto nahliadne do Angelológie dejín Emila Páleša, alebo do Tajnej vedy či Okultnej fyziológie od Rudolfa Steinera, dočíta sa, že v priebehu vývoja človeka dochádzalo k striedaniu vplyvov vysokých duchovných hierarchií, ktoré priamo pôsobili do vývoja našich vnútorných orgánov a do stavby tela. *(Např. pod vplyvom bytostí pôsobiacich z oblasti znamenia raka vznikli lastúrniky a neskôr pri neskoršom, keď sa toto znamenie opäť dostalo na rad, vznikol u teplokrvných živočíchov hrudný kôš.)* Tieto vznešené bytosti teda nachádzajú svoj fyzický prejav v jednotlivých planétach Slnecnej sústavy a v stáliciach Zverokruhu. Spomínané zdroje ale hovoria aj o tom, že súbežne s vytváraním základov našich vnútorných orgánov vznikali aj jednotlivé druhy živočíchov, zvierat, pod vplyvom tých istých kozmických božstiev.

Dodnes je to tak, že keď sa dieťaťko vyvíja pod srdcom matky, do vývinu jeho orgánov pôsobia formotvorne tieto hierarchické sily. Oficiálna biológia tento fenomén pozoruje zvonka a konštatuje, že vývin plodu v maternici je opakovaním jednotlivých štádií vývoja človeka ako živočíšneho druhu v procese fylogeny a že plod postupne mení svoj tvar a prechádza štádiom ryby, plazov, v istej fáze má dokonca aj chvost, pokračuje štádiom cicavcov a nakoniec primátov, kým nadobudne konečnú, ľudskú formu.

Dodnes sa každú noc k týmto bytostiam vraciame. Keď zaspíme, vystúpime z nášho fyzického tela a vydáme sa na putovanie po hviezdnych svetoch. Ak sme počas dňa naše myšlienky venovali týmto svetom, týmto bytostiam, resp. ich pôsobeniu, a duchovným súvislostiam medzi dejmi a javmi odohrávajúcimi sa tu, na Zemi, potom sa vieme s týmito bytostiami, či s ich pôsobením spojiť a to nám pomáha prinášať, obnovovať formotvorné sily pre naše vnútorné orgány. Cez deň my svoje vnútorné orgány ničíme, poškodzujeme a v noci ich s pomocou hierarchií obnovujeme, budujeme.

Ak tak nekonáme, potom nám zostáva ešte jedna záchrana – a to je podpora našich orgánov cez potravu. Ak je astralita človeka zoslabnutá, môže ju posilniť dvoma cestami – duchovnou prácou, ktorou zosilnie jeho duch a ten potom sám privádza formotvorné sily do svojho tela, alebo cez potraviny, ktoré v sebe nesú astralitu – a to je mäso, teda telá zvierat, ktoré sú nositeľmi čistej duševnosti. Neznamená to, že do svojej duševnosti priamo dostávame živočíšnu, zvieraciu duševnosť, pretože pred požitím my to mäso tepelnou úpravou vo veľkej miere zbavíme astrality a zvyšok musíme našimi astrálnymi silami zničiť, ale v priebehu tohto procesu sa práve z mäsa vylúčená astralita stáva akýmsi jemným podporným obalom okolo aury človeka, ktorý prišiel do kontaktu so zvieracou astralitou a premožením tohto oblaku si vytvoríme astrálne sily potrebné na obnovu. Je jasné, že kvalita duševného prežívania bude u týchto dvoch ľudí rôzna, ale čo sa

týka sily astrality ako orgánu uchopujúceho éterické a tým aj fyzické telo, výsledok je veľmi podobný. Preto aj Dr. Steiner hovorí, že niektorí ľudia ešte nie sú pripravení na vegetariánstvo vzhľadom na svoju konštitúciu – lebo niektorí ľudia nemajú dostatočne silnú astralitu, ktorá by dokázala dostatočne silno pôsobiť do foriem vnútorných orgánov a zabezpečiť tak ich správnu výstavbu a regeneráciu. Na toto potrebuje ešte časť ľudstva v súčasnosti živočíšnu potravu. Cestou vývoja by nemalo byť zakazovanie mäsa, ale výchova ľudí už od detstva k poznaniu, že tu v nás a okolo nás pôsobí Duch.

Aby sme však mohli zvieratá konzumovať, musíme ich chovať a zabíjať. A aby sme ich mali v potrebnom množstve, musí to byť veľa zvierat. V súčasnosti sa chová toľko tzv. úžitkových zvierat, že to má negatívny vplyv na ekotop planéty. (Odhladnime teraz na skutočnosť, že oveľa viac zvierat žije voľne v prírode a tieto zvieratá majú tiež svoj metabolizmus a vylučujú do prírody všeličo. Problém teda asi nie je v množstve, ale v koncentrácii jedného druhu zvierat na jednom mieste.) Európska únia sa rozhodla tento problém riešiť v súlade so svojím stupňom, druhom poznania jej vedúcich zástupcov – teda na materiálnej úrovni. Na jednej strane si uvedomuje, že toho chovu je priveľa, ale na druhej strane si uvedomuje aj to, že ľudí treba niečím nakrmiť a že prechod na čisto rastlinnú stravu je v danom štádiu dejín nerealizovateľný. Tak nám ponúka namiesto kravičiek a sliepočiek hmyz.

Zdá sa to ako vynikajúce riešenie – hmyz má vysoký obsah proteínov, jeho chov na hmyzích farmách má takmer nulovú uhlíkovú stopu a je aj oveľa lacnejší. Kde je teda problém?

Ako tu už bolo napísané, keď zjeme živočíšnu bielkovinu, konáme podobne ako mačka – zjeme kuracie stehno a obaľujeme sa astralitou - duševnosťou kuraťa, celí sme ňou obalení, naša astralita sa kúpe v astralite sliepky, kým ju nepretvoríme.

Astralita sliepky, či iného zvieraťa, rovnako ako celé ich telo, boli tvorené v priebehu fylogenetického vývoja druhov tými istými planetárnymi vplyvmi ako naše vnútorné orgány. Preto pri ich pojedaní dostávame tieto isté formatívne sily do seba a ony posilňujú naše nižšie duševné sily. Čím viac človek duševne a duchovne pracuje na sebe, tým menšiu potrebu živočíšnej stravy má. Prirodzene, aj tu existujú výnimky, ktoré vyplývajú z individuálnych zdravotných oslabení, ale to nie je predmetom tejto úvahy. Takto paušálne neplatí, že kto neje mäso, je na vyššej duchovnej úrovni. Nieкто môže konzumovať mäso a pritom sa intenzívne venovať duchovným činnostiam a nieкто môže byť vegetarián a nerobiť v tejto oblasti nič. (Rudolf Steiner sa raz úsmevne vyjadril, že nikto sa nemôže prežrať do duchovného sveta...) Tiež tu zasahujú vplyvy karmických súvislostí a zdravotných podmienok individuálnej ľudskej bytosti.

Tak sa dostávame k otázke: Aké sily predstavuje pre našu astralitu hmyz? Cvrčky, lúčne koníky, kobylky, mušie larvy – toto sú aditíva, ktoré sa majú začať pridávať do niektorých potravín v EU. V niektorých častiach sveta sú prirodzenou súčasťou stravy, ale nikdy nie dominantnou. Čo predstavuje hmyz v astrálnom svete? Vznikol predsa tiež v priebehu vývoja druhov a teda je súčasťou stvorenia.

Určite väčšina z nás už pozorovala krdeľ vtákov, ktorý letel pod oblohou a náhle zmenil smer. Alebo krdeľ rýb vo vode. Správajú sa vtedy, akoby boli jedným telom, zmena smeru nastáva v jednom okamihu a všetci členovia krdeľa sú synchronizovaní a ani pri zmene smeru do seba nenarážajú. Je to ako nádherný tanec s dokonalou choreografiou. Tieto vtáky aj ryby vtedy tvoria jedno astrálne telo, ich malé astrality sa spájajú do jednej veľkej a tá má vtedy jedno spojené, vyššie vedomie, ktoré riadi pohyb každého jedného vtáka. Podobne je toto pozorovateľné pri obrovských krídľoch kobyliek, ktoré z času na čas cyklicky napádajú oblasti severnej Afriky a južnej Ázie. Astralita hmyzu je vždy akýmsi oblakom, každá mucha, ktorá nám v lete vletí do miestnosti, je súčasťou astrálneho oblaku múch v danej oblasti. Ako tento astrálny oblak vzniká, kde je jeho pôvod? Platí to predovšetkým u parazitujúceho hmyzu: jeho oblaky vznikajú z našich klebiet, ohováraní, závistlivých myšlienok a citov, z tej najnižšej astrality, nižšej duševnosti. Mucha nás miluje, osobitnou vlastnosťou mušej astrality je, že sa dokáže napojiť na astrálne telo človeka v miestnosti a čerpať z neho sily. (Preto je celkom ľahké sa napr. napojiť na geometriu letu muchy a cikcakovou čiarou, ktorú napojíme na jej dráhu letu, ju vyviešť cez okno z miestnosti.) S trochou nadsadenia by sa dalo povedať, že mucha je stelesnením klebety a všetečnosti. Astralita hmyzu je výsledkom najnižších emocionálnych prejavov človeka. Nespája nás teda s

planetárnymi vplyvmi, resp. ak áno, potom len s ich najnižšími, najprimitívnejšími aspektmi, ktoré vývoj skôr brzdia, než by mu napomáhali.

Na druhej strane tu máme hmyz, ktorý nežije parazitickým spôsobom života, ako sú motýle, svrčky, vážky a pod. Ich astralita je menej rozvinutá ako napr. u cicavcov, je menej individualizovaná. O týchto príslušníkoch hmyzu môžeme povedať, že sú niekde na ceste medzi rastlinným a zvieracím svetom. Keď pozorujeme motýľa, ako poletuje okolo kvetu, niekedy čakáme, že aj kvet už-už vzlietne a odletí spolu s motýľom. Kvet je tou časťou rastliny, ktorá sa otvára astrálnemu svetu a motýľ je nositeľom čistej astrality, ktorá práve vykročila od rastlinného bytia k zvieracej ríši. Nemá ešte nič z individuality a aj duševnosť je u neho prítomná len v náznakoch. Astrálne sily celého hmyzieho sveta vedú viac k všeľudskému a menej k individuálnemu, spájanie sa s takouto duševnosťou môže viesť k podpore vývoja smerom k spojeniu sa s celým svetom, alebo, v jeho negatívnom aspekte, k oslabovaniu pôsobenia individuálnych síl jednotlivca. Mohli by sme povedať, že toto je dobrá vec – v súčasnosti je spájanie sa jednou z najpotrebnejších vecí v spoločnosti. V čase veľkej individualizácie je čoraz ťažšie tvoriť a udržiavať spoločenstvá – vidíme, ako ad hoc vznikajú rôzne záujmové skupiny, ktoré sa po naplnení cieľa, alebo častejšie pre vnútorné rozpory už na ceste za cieľom, rozpadajú.

V minulosti bolo spoločenstvo jednou z najdôležitejších podporných síl v živote človeka. Široké rodinné väzby, spoločenstvo dediny, mestskej štvrte, kde si ľudia svojpomocne pomáhali, remeselné cechy, stavovské skupiny (šľachta, kňazstvo) niesli človeka životom a dávali mu ochranu a oporu. Každý niekam patril a bolo to prirodzené. Dnes je takýchto skupín čoraz menej. Poznáme síce ešte odborové komory lekárov, advokátov a pod., ale často už majú len symbolický význam a ich členovia konajú samostatne a len zriedka vystupujú ako jedno teleso voči nejakému vonkajšiemu subjektu. Tieto spoločenstvá v minulosti vznikali z potreby človeka chrániť sa pred svetom. Súčasný človek už takúto potrebu väčšinou nemá, dokáže stáť a konať zoči voči svetu ako samostatná individualita, v podstate spoločenstvo nepotrebuje. Ale práve v tejto dobe vysokej individualizácie hrozí, že sa napokon spoločnosť atomizuje. Spoločenstvá by mali vznikať aj dnes – z potreby človeka stretnúť sa s druhým človekom, z potreby komunikácie ducha s duchom. Preto impulz pre vytváranie spoločenstiev by mal pochádzať z ja, z vôle človeka, z jeho chcenia stretávať a dávať.

Astrálne sily, ktoré hmyz nesie, podporujú v človeku skupinovú dušu, zjednotenie sa za cenu potlačenia individuálneho. Nemalo by byť cestou človeka v dobe rozvoja duše vedomej vyvinúť individualitu a doviest ju k pochopeniu potreby sociálneho kontaktu pre budúcnosť vývoja ľudstva? Je astralita hmyzu, ktorá by, keby sme jej pôsobenie dovedli do dôsledkov, rozpustila sily ja v človeku, adekvátne potrebám súčasného ľudstva? Do akej miery to ovplyvní vývoj spoločnosti, života jednotlivca v nej? Chceme dnes spoločnosť ľudí, ktorí majú oslabený individuálny charakter a viac sa podobajú jeden druhému vo svojich duševných vlastnostiach?

Vtáky a cicavce majú štruktúrovanú astralitu, prežívajú emócie, city, ktoré u hmyzu, napriek tomu, že patrí do živočíšnej ríše, nenájdeme. Nie náhodou voláme tieto skupiny zo zvieracej ríše teplokrvnými, hýbu nimi pocity, city a neraz aj vášne. Tieto emócie majú rovnaký astrálny základ ako emócie, ktoré prežívame my v našich dušiach – úlohou človeka je tieto emócie pozdvihnúť, zušľachtiť a vyslobodiť zo zvieratskosti. Zvieratá, ktoré používame ako potravu, sa obetujú a pomáhajú tým, ktorí túto pomoc ešte potrebujú. Oveľa viac nám však pomáhajú vtedy, keď si k nim budujeme vrúcny, láskyplný vzťah a chováme ich ako našich priateľov a druhov v živote, nehovoriac o tom, že láska a starostlivosť, ktorú od nás dostanú, im pomáha a posúva ich v ich vlastnom vývoji. Každé zviera, ktoré žije v blízkosti človeka, zažíva veci, ktoré by nikdy nezažilo, keby žilo vo voľnej prírode. Všimnite si, čo všetko dnes ľudia chovajú ako domácich miláčikov – kým kedysi to boli takmer výhradne psy a mačky, dnes vidíme na sociálnych sieťach, že si ľudia udomácnujú líšky, ježkov, vydry a všetko možné iné zo zvieracej, ba aj hmyzej ríše.

Zviera, žijúce v spoločenstve s človekom, vníma, že človek má niečo, čo ono ešte nezískalo – individualitu. Každá hierarchia sa túži do vývoji dostať na vyšší stupeň – aj zvieratá. Každé zvieratko, ktoré s nami žilo, po smrti prináša svoju životnú skúsenosť svojmu skupinovému Ja – dokonca aj vtedy, keď nám svoj život a svoje telo obetovalo ako potravu. Aké zážitky a akú skúsenosť prináša skupinovému Ja sliepok sliepočka, ktorá bola celý život zavretá v hale a nikdy nevidela modré nebo nad sebou? A akú skúsenosť svojej skupinovej

hierarchickej bytosti odovzdáva psík, ktorý mal úzky citový vzťah so svojim „pánom“? Možno by sme sa mali zamyslieť nad tým, či nebola cesta domáceho chovu predsa len humánnejšia a z hľadiska vývoja osožnejšia tak pre zvieratá ako aj pre ľudí.

Možno by sme mali zvážiť, či jesť mäso a ak áno, aký podiel v našom jedálničku by malo pokrývať. Nie som si istá, že nahradenie mäsa hmyzom je najšťastnejšia cesta, ale možno nás napokon dovedie tam, kam dlhodobo máme smerovať – k vegetariánstvu.

Aké následky by to pre človeka malo po telesnej stránke, keby dlhodobo namiesto normálnej živočíšnej stravy jedol hmyz? Pre takého, ktorý duchovne nepracuje, alebo na to nemá zdravotné predpoklady, by to mohlo mať vo výhľade niekoľkých generácií následky vo forme postupujúcej degenerácie, tentoraz nie nervového systému, ale vnútorných orgánov a duševných vlastností. Pretože by sme čiastočne stratili kontakt s bytosťami, ktoré dodnes nahrádzajú našu nedostatočnosť v duchovnom snažení a poskytujú nám svoje sily cez živočíšnu stravu. Prejavilo by sa to zvýšením výskytu vnútorných chorôb. A v noci by sme stretávali pri našej púti vyššími svetmi viac hmyziu astralitu a nižšie bytosti zo sféry planét. Nehovoriac o tom, že už tak oslabené ľudské astrálne telo, ktoré niekoľko storočí žilo bez kontaktu s duchom prírody a posledných 100 rokov namiesto kultúry a bohatého duševného života pozeralo televíziu, by stratilo ďalšie sily tak potrebné pre duchovný vzostup ľudstva.

Nesporne je chov hmyzu z hľadiska logistiky lacnejší a efektívnejší, než chov zvierat. Možno je aj ekologickejší, i keď sa ozývajú hlasy odborníkov, ktorí s týmto tvrdením polemizujú. Každopádne, chýba otvorená verejná vedecká diskusia a do hlavných médií sa dostávajú len názory a vedecké štúdie podporujúce tento úmysel, strany s odlišnými názormi sa buď ignorujú, alebo sa kritické výskumy jednoducho nefinancujú.

Ďalším možným problémom je genetická bezpečnosť hmyzu. Ako každý iný živý tvor, nech je to rastlina či živočích, ak sú chované ako monokultúry, začína u nich dochádzať k vyššiemu výskytu chorobnosti, k parazitózam k degenerácii a vyššiemu úhynu. Preto sa už objavujú štúdie, ktoré podávajú správy, že hmyz, ktorý sa chová na farmách je, resp. bolo potrebné geneticky modifikovať, aby bol odolnejší – a zas sme pri staro-novom probléme s genetickou modifikáciou. Zdá sa, že potreba lacno nakrmiť osem miliárd ľudí sa tak jednoducho nevyrieši.

Ekológia budúcnosti musí byť duchovná – musí sa zakladať na poznaní, že celá príroda je zjavením duchovného sveta, jeho bytostí a pôsobení. Ak pochopíme, že potok je bytosťou, ktorá má vedomie a ktorá nás vníma, potom nedokážeme do neho vhodiť plastový obal z nápoja, ktorý sme dopili, tobôž gumovú pneumatiku. Lebo budeme vnímať, že potok nie je niečo, ale je to Niekto. Potom sa zvieratá stanú našimi partnermi. Potom budeme vnímať, že Zem je inteligentná bytosť a budeme hľadať spôsoby, ako s ňou spolupracovať, budeme sa snažiť robiť to, čo je pre ňu dobré na základe poznania vzniknutého z komunikácie a nie na základe dohadov a pomýlených predstáv, ako sa to deje teraz. Ak pochopíme, že zvieratá nie sú veci, ale bytosti s vrúcny srdcom, že sú naši druhovia a že sa všetci navzájom potrebujeme, že náš vývoj závisí čiastočne id ich vývoja a naopak, ak pochopíme, že za každým zvieraťom stojí vysoká duchovná bytosť, oveľa vyššia, ako sme my a že s nami chce skrz toto zviera komunikovať, budeme sa dívať aj na naše stravovanie úplne inými očami.

Ak sa dopracujeme k vnímaniu prírodných bytostí, môžeme s nimi vedome spolupracovať pri pestovaní rastlín i pri chove zvierat, i pri upravovaní krajiny. Ak pochopíme, ako prúdia životné sily naším svetom, potom budeme schopní v spolupráci s duchovným svetom formovať krajinu tak, že bude zdravá a bude „oplývať medom a mliekom“.

Šahy, 18.9.2023